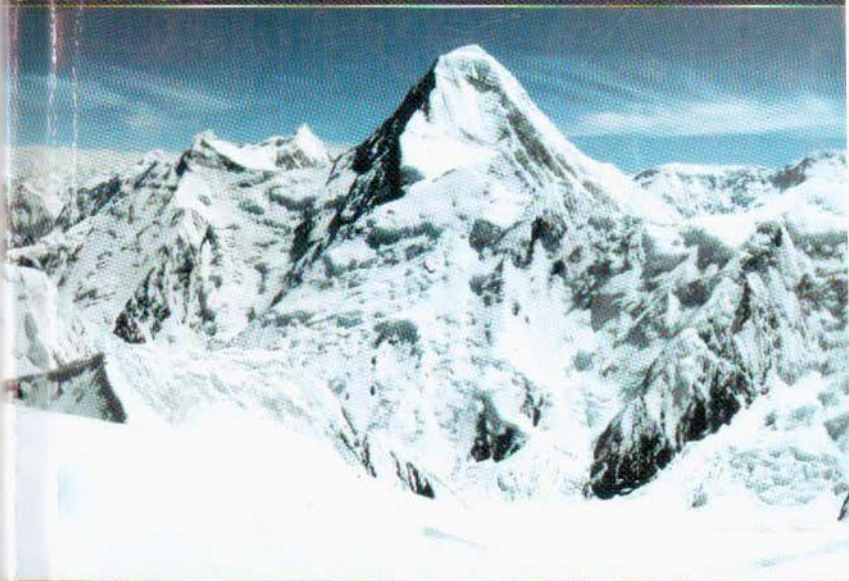

Әлия ІҢКӘРБЕК

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
МӘДЕНИЕТ МИНИСТРЛІГІ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
МӘДЕНИЕТ МИНИСТРЛІГІ

Шәһіртау

Әлия ІҢКӨРБЕК

ТӘҢІРТАУ

*Райондық аудандық
ортамыз кітапхана —
насына әркімге
құрметпен!*

автор.

Ғидел

Алматы

11.08.2015.

ӘОЖ 821. 512. 122
КБЖ 84 (5 Қаз)-44
I-15

I-15 **ІҢКӨРБЕК ӘЛИЯ.**
ТӘҢІРТАУ. Өлеңдер/Әлия Іңкәрбек.
– Алматы: «ҚАЗАқпарат», 2015, – 72 б.

ISBN 978-601-03-0202-0

Балауса қалам иесі Әлия Іңкәрбектің бұл жинағына туған жер, сырлы сезім жайлы терең мағыналы отты жырлары еніп отыр.

ӘОЖ 821. 512. 122
КБЖ 84 (5 Қаз)-44

ISBN 978-601-03-0202-0

© «ҚАЗАқпарат», 2015

АҚ БАТА

Әлия қасиетті Хан Тәңірінің бауырында дүниеге келген екен. Әрине, мұндай жерде өмірге келіп, мынау жарық дүниеге ақынша баға беріп, ақынша толғанбауы еш мүмкін емес сияқты. Әлия кітабының атын «Тәңіртау» деп атапты. Балауса қалам иесінің жүрегі болашақта терең, мағыналы жазулармен, яғни отты, асау жырлармен зерлене, зерделене түседі деп сенеміз. Оның Мұқағалидың ізімен жазылған «Менің анкетам» деп аталатын жырынан үзінді оқып көрейікші:

- Туған жерің?
- Кегенненмін!
- Кеген менің – тұрағым.
- Туған жылың?
- Мың тоғыз жүз тоқсан жеті.
- Оның несін сұрадың?!

- Білімің ше?
- Орташа ғой.
- Болар әлі жоғары.
- Ал тағдырың?

– Тағдыр – қатал!
Білерім тек, басыма бақ қонады.

Міне, әлі оңы мен солын танып болмаған жауһазын жас осылай толғанады. Осы екі-ақ шумақ өлеңге Әлияның барша болмысы сиып тұр. Менің көз алдыма қатал тағдырмен алыса жүріп өз арманы, өз бақытына жетер қазақтың қайсар қызы елес берді. Ылайым солай болғай. Әлияға ақ жол тілеймін.

Нұрлан ОРАЗАЛИН

ақын,

ҚР Мемлекеттік сыйлығының лауреаты.

КЕЗДЕСУ

**Шың басын үнемі тұман
бүркеп тұрады.**

Тәңіртау Тұман-қызға ғашық секілді...

Тәңіртау,
күншілдер қояр ма күндеуін,
Бәрібір өзіңсің қырдағы ән.
Асқақтық сорың боп жүргенін,
Білмейді бұл ғалам.

Жалғызбын дейсің ғой, мұң сол ма,
Жасытқан ол мені бұрыннан.
Соншама биік боп тұрсаң да,
Көз жазып қалдың ба жұбыңнан?

Сенікі - үлгісі паңдықтың,
Менікі - пенделік Жердегі.
Гүл терген төбеңнен ән күттім,
Айыптай көрмеші сен мені.

Тұман-қыз әлі күн арбай ма,
Мұнартып, содан соң жақын кеп?
Киелім, сен жаздың маңдайға,
Ел мені таныса ақын деп.
Аспанға жүретін әмірі,
Бұлтыңа күн болып тығылдым.

Өлмейтін жыр берген Тәңірі –
Өр мінез өзіңнің қызыңмын.

...Наз айтып кешіккен құстарға,
Сұрадым жанымның жарығын.
Тәңіртау Тұманын құшқанда,
Қарсы алдым күлімдеп Тау-ұлын!

АҚЫН

Біз кездескен жерде мына –
Ақын жүрген деседі,
Сұлулыққа жастайынан
жақын жүрген деседі,
Мұңайыпты, белшесінен бақытқа,
батып жүрген кешегі,
күндер үшін оралмайтын, сағымды,
Сөйтіп ол да уақытқа табынды.
Кенет, кенет әлдекімді сағынды,
Өлең жазды құлпытастың бетіне,
Жүз қайталап оқи берді өкіне.
Мезгілінде айтылмаған сөздері,
Сезім гүлін солдырғанын сезді енді.
Өмірі де өзгерді,-
Жіберіпті жүрек сырын сүргінге,
Жыр жазбайды ол бұл күнде!

Маңдайының бағы да жоқ бес елі,
Біз кездескен жерде осы,
Ақын жүрген деседі ...

ГҮЛ

Мәңгілік жадымда бала күн,
Екеуміз ойнаған қыр есте.
Жүрегін жаралап даланың,
Сыңарын жұлып ең бір өскен.

Мен сонда шаттыққа бөленгем,
Сезінбей сол гүлдің соларын.
Ал саған білмедім Өлеңнен,
өзге не сыйлауға боларын.

Жұлдызды жылдарым бөтендей,
Беймезгіл көгімнен Ай қашты.
Өмір деп атайды екен ғой –
Жалғыздық жеңетін шайқасты.

Қызғалдақ көп бүгін, белес көп,
Уақыт қой бәріне кедергі.
Сүйікті болудан емес тек –
Сүюден қорқамын мен енді.

Бір шоқ гүл – парағы үміттің,
Мен жүрмін сырымды жазып тек.
Құшақ гүл сыйлаған жігіттің,
Кім айтты жүрегі нәзік дегі?

Ескіrmес естелік – бала күн,
Қорғаным сен едің мұң ессе.
Мен жиі жеңіліс табамын,
Осынау күресте.

КЕШІРІМ

Менің ессіз сезімімді,
Жатырқады жыр бүгін.
Ұмыттырсам көз ілуді,
Кешір мені, құлдығым!

Түн ұрлады күлкімді осы,
Мұң түбіне батқан күн.
Сен мені ойлап күрсінбеші,
Жүрегімді ап қалдым.

Кешір, Өлең, еркелікті,
Өмірімнің серті едің!
Күткенімнен ерте бітті,
Баяны жоқ ертегім.

Күн оянып, таң таранды,
Дауа сепкен демімен.
Жазғаныммен жан жарамды,
Жаза алмадым сені мен.

Елік – көңіл елеңдеді,
Таудай талғам не теңім?
Кешірген сәт Өлең мені,
Өзімді-өзім кешемін!

ЖОҚТАУ

Біліп жүрейін –
Өзіңнің тау екеніңді,
Ұсаққа жау екеніңді,
Сенімнің зор жүгін артып,
жырыма тәу етеріңді.

Ал сосын,
Тағдырдың тосқауылдарын,
Жеңбесін босқа мұңдану –
ұғынып алып асқақтың әліппесінен,
Өмірге еніп кеткенім қалыпты есімде.

Аңсаған мені шаңқылдап
ана-қыраным,
Балапанымын.. Мен оның
жанарындамын.
Мұқаңның мұнда жоқтығы маған да
қиын,
Жалғыздан жалғыз жабырқап қалады
жаным.

Жалғанның жиі өзгерді-ау жоспары
мүлде,
Жөн емес,сірә, ұшпаса қос тағдыр бірге.
Мұзбалақ ағам қалдырды өлеңін маған
Өзгертемін деп сен мұны босқа бүлінбе!

Қалықтап жүріп тарқайтын қарасам
қайғым,
Құзғыны қырғын, аспаным,
аласармайтын.
Тәу етерім де тірлікте тауым ол – Халқым,
Асыл халқыммен ешқашан таласа
алмаймын!

КЕГЕНІМ – МЕНІҢ ӨЛЕҢІМ

Мен деген ерке өренің,
Не көрсем бірге көремін.
Кеудемді жарып тулаған,
Кегенім - аппақ өлеңім.

Тереңде тарих дерегің,
Бір белгі қойсам деп едім.
Анамның адал сүтіндей,
Кегенім менің, Кегенім!

Жырымды гүл ғып егемін,
Сырымды жыр ғып төгемін.
Өзіңнен артық жер бар ма,
Оттан да ыстық, Кегенім?!

Хан Тәңір тектес өр елім,
Жанымды саған беремін.
Өлең ғып мені жаратқан,
Айналдым сенен, Кегенім!

МҰНАРА

Абай Құнанбайұлына

Төбедең төніп тозақтың кәрі,
Қазаққа құмар азаптың бәрі.
Өтсе де ғасыр өзгермегендей,
Абайдың айтқан қазақтың жаны.

Адамизаттың байламы күйреп,
Сайтани ойлар сананы билеп.
Өсиет етіп өксіген Абай,
Жаннан да тәтті Алланы сүй деп.

Сөйлесе сөздің жүйесін білген,
Абайға Ардың киесі сіңген.
Қазаққа қазақ дос болсын деген,
Даналық сөздің иесі сен ең.

Ұлы деп саған құрмет етемін,
Мүритім мен ем үмбет ететін.
Ұқтырып кеттің жүрегі барға,
Сұлуды сүйю сүннет екенін.

Сарғайып сана, қарайып ірен,
Қан құсып өткен талайды білем.
Заманның мынау түсіне қарап,
Абай боп жылап, Абай боп күлем.

Кетпеді кімдер ғұламасынған,
Сөздері өтпей бұла ғасырдан.
Қарайды қазақ ғаламға бүгін,
Абайдың асқақ мұнарасынан.

Қол созған сынды ғарыштан маған,
Мыңменен жалғыз алысқан Адам.
Мұнара соққан Ақылдан апшақ,
Пайғамбар тектес данышпан-данам.

Мұнара тұрар құбылып неше,
Іріден ірі ірілік көрсе.
Пушкин мен Байрон, Гетенің өзі
Бастарын иер тіріліп келсе.

Адами сана тұрмаса азат,
Алапат ойлар туласа азап.
Адамзат саған ұят болар ед,
Абайды егер тумаса қазақ.

ТАҒДЫР

Сәуірден Көктемін көріп,
Сәуірден өткенін көріп.
Жаңбырды жатсынды жаны,
Көз жасын төккенін көріп.

Күнәсі көктегі..
төніп,
Әлемге өкпелі болып.
...Сол сәтте сезінді өзі
Тамшыға кеткенін еніп.

Тамшыға бар мұңы тұнып,
Тамшыға барлығы тұнып -
Сезімі, сөзі мен Өзі,
Төгілді ән-жыры күліп.

Білмейді табиғат әлі,
Білмейді жамиғат әлі,
Әр күні сол бір арудың,
Тағдыры тамып жатады!

Тағдыры тамып жатады...

ЖАҢА ЖЫЛ

*«Жаңа жыл күзден басталу керек, қалай да...
...Ал неге күзден басталу керек?»*

Білмейсің!»

Есенғали РАУШАНОВ

Мен үшін күзден басталып қойған,
Күтпеймін оны қаңтарда.
Жаныма бақта тасталып ойран,
Жаңа адам болдым сол таңда.

Күз келсе мұңлы атырапқа кеп,
Жалғыздық жылап жатпайды.
Былтырдан қалған жапырақ та жоқ,
Тапшайсың күзгі бақты әйгі.

Күзден кейінгі жауатын аппақ,
Ұлпаның түсін өзің көр.
Көгершінге ұқсап қанатын қақпақ,
Бір ғажап жаңа сезімдер.

Алдандым-ау деп өзімді сөгем,
Арбады мезгіл деп кейде.
Гүл жұпарының өзі бір Өлең!
Күзді өткермесе көктей ме?

Тәтті тілекпен тасталу керек,
Таяқ жеткен жер – тағдырым.
Жаңа жыл күзден басталу керек,
Күзбенен бітіп барлығы!

КӨКТЕМ

Жер мен Көк әп сәтте жақындап кетіпті,
Мұң құшқан бұлттар да
ақын боп кетіпті.

Жүрегін кір шалған жандардың ойлары,
Жұптасып қыспенен бақұл боп кетіпті.

Шық емес өмірдің гүліне жыр тұнып,
Бар әлем орнында, орнында тіршілік.
Күн сүйсе бұр жарған өркенін,
Күлімдеп қояды бір шыбық.

Сондықтан мен мына
Көктемге құмармын,
(Ал қайтіп тыйымын салады бұған кім?!)
Көңлімді өксіткен өткенім ерісе –
Шаттықтан мен-дағы таситын
шығармын..

Сылдырын ән етіп ереді өзен-көл,
Ереді ең қимас аяулы кезеңдер.
Сезімнің салқынын тигізіп алдың ба,
Көктемнің келді ғой, тез емдел!

МӘСКЕУДЕН ХАТ

Ләйләнің сөзі

Ғазалды ғазиз ғұмырдың,
Тұмасы болдым тап-таза.
Жұпарын сездім жырыңның,
Оқымасам да жастана.

Дәуір мен ғасыр тартысты,
Неше жыл мені жыр еттің?!
Мәскеуде соқты жартысы,
Сендегі сырбаз жүректің.

Жырыңды сүйем, Өзіңді,
Жалғанға жанын жықпаған.
Көзіңе, тұнған сезімді,
Айыбым шығар ұқпаған.

Жоқ еді түк те бүлінген,
Қарамап едім асқақ тым.
Ғарышқа кеткен күніңнен,
Өмірден мен де бас тарттым.

Жұматай-жүрек лүпілі,
Естілді маған шалғайдан.
Тәңірдің осы үкімі,
Кім асар дейсің маңдайдан...

Сабылған сағым санамда,
Тонады көптен күлкімді Ой.
Жар салмай жарты ғаламға,
Үнсіз сүюім мүмкін ғой!

ТОПЫРАҚ

Білмеймін, бұл күндері білдім нені,
Сан сұрақ санамда әлі дүрлігеді.
Өмір атты бұрмасы көп соқпаққа,
Қалай, қайтіп келгенін кім біледі?!

Білмеймін, келе сала жыладым ба,
Арзу айтып Әлемнің шуағына.
Ырымдап үш қайтара есімімді,
Әлдекім айтқан шығар құлағыма.

Жөргектен-ақ бәрін де ұқпақ едім,
Сүрлеусіз соқпағыңда күтті әлегің.
Өмір сырын сол кезде білген болсам,
Бесік жырын тыңдауды құттар едім.

Жазмышымның желіне лескеніммен,
Тоғыспас тағдырлардың естелігі ем.
Әр сәби гүл болса егер солмау үшін-
Топырағына өзінің өскені жөн!

ӨЛЕҢ

*«Муза» дер мұңды ақынның бәрі,
Менің есімім – Дариға...
Мирас АСАН*

Музаны Мирас Дариға деді,
Өмірден іздеп көр енді..
Дариға десем тани ма деді,
Қаламындағы Өлеңді.

Ақ қысы жетсе тірліктің тағы,
Жаныңды аяз қари ма?!
Жыр үшін тамды кіндіктің қаны
Мәлім ғой саған, Дариға.

Өлеңге шөлдеп көп күнің өтті,
Бұлдануға да хақың бар.
Жердің бетінде жоқ құдіретті
Талап етті ме ақындар?!

Олардың жаны табиғат еді,
Көктеммен бірге көгерді.
...Музаны Мирас Дариға деді,
Әлия дедім Өлеңді!

КӨРЕРМЕН

Мені көрдің бе әлемнен,
Мені көрдің бе аспаннан?
Жауындай жұмбақ жан ем мен,
Жанынан мөлдір жас тамған.

Жасымды көргін теңізден,
Жасымды көргін бұлттардан.
Мұңым мен сырым егіз боп,
Қуанышымнан «құтқарған».

Жанартау көрсең сөнбеген,
Дертті жүрегім – мазасыз.
Ешкім жоқ оған дем берген,
Сіз бәлкім емдеп жазарсыз?!

Болмысым осы – драма,
Көремін десең, ал билет.
Жазмышым үшін жылама,
...Әлем тұр мені әлдилеп.

ЖАУАПСЫЗ СМС

Сипрамын күм қылып жігерімді,
Гыңдармысың мендегі тілек-үнді...
Бір хабарын салар деп, қарайлаймын,
Үзгім келмей үміт пен күдерімді.

Жазған жанның жазасы, жарлығы көп,
Қам көңілім хабарсыз қалды жүдеп.
Қалды жүдеп... хат жаздым бейуақытта:
«Қалың қалай? Жақсы ма барлығы?» деп...

Басталатын, өлеңдей басталмаған,
Өзі-өзімді, о, бәлкім, босқа алдағам.
Өзімді емес, бір сенің халіңді ойлап,
Жеті түнде жанардан жас парлаған.

Хат жауапсыз... жауапсыз сезім бе екен,
Тағдырдың қайбір сыны төзімге өтем?!
Сен тұтқаны көтермей, мен басымды,
Өз-өзіме боп алдым өзім бөтен.

Сен үнсізсің...
Үнсіздік жауабың ба?
Жазаң ба бұл, сертің бе, зауалың ба?!
«Ең соңғы хат» дедім де, жолдай бердім,
Шолпан жұлдыз төбемнен ауарында...

СЫЙ

Көктемгі сиреннен,
Көктеуді үйренгем.
Көгілдір жұпарды
Сепкенді үйренгем.

Келсе егер сый бергің,
Сый ең дүр-сирень гүл.
Көктемнің көзінен,
Байқатпай сүйген гүл!

Бақтамын...сиреннің,
Жұпарын сүймес кім?!
Тәңірмен тілдескен
секілді күй кештім.

Сирень гүл түймең көп..
Сырымды түйгем көп.
...– Мінекей, сирень, – деп
Қуантса Сүйген кеп.

Көктемде сирень көп...

ӘН

Өткенімнің өткеліне гүл ектім,
Келер күннен сезілгесін дүр екпін.
Әуеніне Әлем құлақ түретін
Тыңдармысың әнін мендік Жүректің..

Әнін тыңда,
сырын ұғын,
мұңын ұқ,
Мұз жүрегің қалсын содан жылынып.
Жырмен жазған хатын оқып жырта сал,
Көкке ұшсын мың күдік пен бір үміт.

Өңін жорып, безіп жүрген түсінен,
Сенің де бар үміттерің үкілі ең.
Сырқатынан айықпаған жаныңа-
Өртке оранған жүрегімнің түтіні ем.

От құшпаса сезімдердің бәрі ылғал,
Менің сендік салқындыққа таңым бар.
Әлемге әйгі, әуені- өзің мәңгілік,
Жалғыз ғана әнім бар..

Әнімді тыңда!

КӨГЕРШІН

Көктеммен көңілім көгерсін,
Өткенмен көңілім көгерсін,
Төбемнен тұнық төгерсің,
Кеудемнен ұшқан көгершін.

Сәуірде сәуле себерсің,
Тәуірге тәубе де дерсің.
Қамқор болуға шеберсің,
Аққанат тілек көгершін.

Жылатса тағдыр көнерсің,
Жұбатса таң нұр не дерсің?
Жұбаныш едің жаныма,
Құласам қайтіп демерсің?!

Демерсің бәлкім, жеберсің,
Адалдығыңа сенем шын.
Ақ қанатыңмен қорғағын,
Тосып тұр алдан нелер сын...

Келер күндерде көп еншім,
Бар сынағыңа көнем шын.
Балалығымды алып келерсің,
Кегеннен ұшқан көгершін!

Кеудемнен ұшқан көгершін...

ШЕШІМ

Менің жиырмадан асқан Мұңдығым,
Мен де өзіңдей мұңдымын.
Он сегіз мың ғаламда,
Саған қымбат, маған да!
Құдіретті Алланың
Аманаты адамға –
Жүрегіміз, жанымыз,
Тауыпты іздеп бір-бірін.

Кеше,
Мені ойламайсың деп едім:
Өкпеледі өлеңің.
Қыр гүлдерін үзгеніңнің себебін,
Жырдан моншақ тізгеніңнің дерегін,
Мені сонша іздеуіңнің себебін,
айту үшін –
Шалқар көлің шулады,
Көк теңізің тулады,
Сенің мені, туғалы-
Шым-шытырық тағдырдан
Іздегенің туралы..

Бәрі айтты..
Сезіміңе сенеді.
Өкпелетпе өзіңе інкәр Өлеңді!
Жоғалтпауың үшін сенің мені енді
Тек өзімді сыйдыра алар кеудеңде,
Мәңгі-бақи ғұмыр кешкім келеді..

БӨТЕН

Ақ пейілін әлі күн гүл деп терем,
Ақ парағын жанының кірлетпеген.
Менің анам өзіңді оқымайды,
Білесің бе, неліктен, құрметті Өлең?!

Бақ пен соры көлбеңдеп көз арбаған,
Жазмышынан қай кезде озар адам.
Тірессе де тағдырмен талай мықтың,
Анам кешкен дүрмекке төзе алмаған.

Жүрегінің тұсынан лүпілдеген,
Мен едім ғой үміті үкілеген,
Бұл жанкешті ерлігі үшін оны,
Ардақтамай жүр неге бүкіл Әлем?

Бірге өткізген шуақты күн көптеген,
Сыңарыңды сондықтан құрметте, Өлең!
... Анам енді өзіне арнамайтын,
Бөтен жырға білмеймін жүр ме өкпелеп.

ОНЫҢ МОНОЛОГЫ

Мүмкін емес сағынбауың мені енді,
Жанарыңда мұң малтыса, ой жүзіп.
Өксігінді, маған жазған өлеңді,
Жүрегіңнің ошағына қой тізіп.

Өміріңді, сен іздеген Өзіңді,
Бізге мәлім естеліктің барлығын,
Мені.. сосын шат-шадыман кезінді,
Сәл сараңдау сабырыңның жарлығын,

Бәрін-бәрін.. өзектегі өкпенді,
Бізді қоспас бұл қатыгез ғасырды,
Бір жүріп те үлгермеген көк белді,
Өртеп жібер, тамызық қып жасыңды.

Солай ғана «бақыт» тауып бір уақ,
Солай ғана қателігің түзелмек.
Жалын құшқан жүрегіңді жұлып ап,
Сағынышқа егілерсің тізерлеп.

БІР ҚЫЗ ЖАЙЛЫ ЖЫР

Сезімі көнбейтін ырыққа,
Төзімі таусылмай сары алтын.
Ойлайтын отырып, тұрып та,
Ол үшін ең қымбат адамсың.

Уақытты өтпе деп қорқытты,
Бақытты барынша сыйлайды.
Ең арзан ойларға ол тіпті,
Өзіңды ешқашан қимайды.

Ғұмыры ғарыштың ғазалы,
Бұл жалған оған шын жырақ па?
Демімен дертіңді жазады,
Дәруіш емес ол бірақ та.

Қайтқан құс жанының бөлшегі,
Сөзіме сенбессің, сенерсің.
Сағынған сәтінде ол сені..
Қанатын қомдайды көрерсің.

Тірлікке ауа мен керек су,
Сен оған қажетсің соншалық.
Ол үшін есімің ерек тым,
Айтпайды әлемге жар салып.

Көз жасын көрсетпей ешкімге,
Жассыз да жылайды күні-түн.
Ол бүгін тағы отыр..
Сездің бе?!
Кірпікте әдилеп үмітін.

ОРАЛУ

Желтоқсанға жиі артасың неге жүк,
Кеткендіктен шығар, бәлкім, мен еріп.
Ештеңеге өкінбеймін деуші едің,
Бір-ақ мәрте өкінішке бер ерік.

Көңілдерден күн сәулесін қызғанып,
Желді мезгіл ажыратты-ау бізді анық.
Екеумізді кездестірген маусымға,
Қиялыммен келіп жүрмін жүз барыш.

Ишарамды ұқпай қалған кезің кем,
Төзіміңді әлдилей бер көз ілген,
Шуақ шашып оралам деп мен саған,
Желтоқсанды алып кеттім өзіммен.

Өкінішсіз өмірді бұл өре қып,
Еш әнде жоқ бір әуезге бөленіп.
Сәби-сезім былдырлайды бесікте,
Тағдырына етеміз біз төрелік.

**«Он жетіде жұрттың бәрі ақымақ! -
Маусым. Ымырт. Шулы кафе ішінде.»
Әмірхан БАЛҚЫБЕК**

«Он жетіде жұрттың бәрі ақымақ!», –
Әмір көкем көрген екен бақылап.

Ақымақ шақ артып маған тағы жүк,
Сенімен һәм Жалғыздықпен танысып
–

Шөл – ғұмырға көл-сезім боп төгілсең,
Саған арнап жыр жазар ем өміршең!

Машақатын сезінген соң Маусымның,
Өкпеледім. (Өкіндім, көп таусылдым.)

Маусымдағы он жетінің әлегін,
Көкемдей-ақ түсіне алар қане, кім.

ТАҢҒЫ СЫР

Өмір-ойын...
тағы да мен ұтылдым,
Сен кеткелі үйірсек боп бүкіл мұң.
Жастығымды айырбастап алдым мен
Қанатына ұйқысы жоқ үкімнің.

Таппағасын дауа болар емге түк-
Қара түннің қасіретін тең бөліп,
Ұрттап алып, өлең жазып отырмын,
Сен болып...

Қабағына қарамадым жалғанның,
Осы сәтте өз-өзіме таң қалдым.
Сезім тіккен көңілімнің кестесін,
Сен кеткелі сетінетіп алғанмын.

Жаратқанның жазуына көнген ек,
Тағдырымыз бөлек деумен жол бөлек.
Тілеуіңді тілеп жүрмін түндерде,
Таң алдында күбірледің сен не деп ?!

ЖОЛДА

Еламан Хасенұлына

Сезімді көрдім –
бұлбұл боп бақта сайраған,
Төзімді көрдім –
сабырға арқан байлаған.
Не көрмейді адам, көңіл көзімен
қараса,
Жүрегім менен жанымды көрдім
айнадан.

Уақытты көрдім –
жылдарға еріп әрі ұшқан,
Бақытты көрдім –
балалығыммен жарысқан.
Аялдай тұршы,
дәл осы жерде мен кеше,
Тағдырдың талай тосқауылымен
танысқам.

Жақынды көрдім –
тамшы болса да тасыған,
Ақынды көрдім –
дерт еміп өскен жасынан.
Мен бұл ғаламнан Өлеңді көргім келеді,
Сол үшін бәрін бастасам ба екен басынан?!

ӘМІР

Мөлтілдеген шықтардың-
Гүлдер шығар отаны.
Күншығыстан шыққан Күн-
Батысқа кеп батады.

Түнек түннің нұрын сез,
Болмаса да ол игі.
Жан жібіткен жылы сөз-
Жүректерде ериді.

Мекені бар бәрінің,
Бағыты бар бір ғана.
Жүрегіңнің әмірін-
(кешіктің бе?)
Тыңдама!

Жұлдыздармен еңселі,
Махаббаттың аспаны.
Қозғамайын мен сені,
Темірқазығы басқаның.

ЖАУАП

Алғашқы қармен өзіңнен жеткенде
хаттар,
Аңсарым ауып бейнеңе көктен
мұнартқан.
Күлімдеп көзім тұрғанмен, жүрегім
ән сап,-
Көңілімде ауыр жүгі бар көктемнің
артқан.

Жырыма сіңсе сағыныш, сырыма сезім,
Көндіге алмайтын көңіл бар мұны
қайтемін?!
Күбір де күбір көп сөзден ақтап
алатын,
Ақ ұлпа сынды кіршіксіз жырың-ай
сенің!

Түнекте жалғыз өзіңді тұрмын
сағынып,
Неліктен жүрсің заныңа мұңның
бағынып.
Көктің төсінен әнекей бір жұлдыз ақты,
Тілегімді айтпай, үзгенмін жұлдыздан
үміт.

СЕЗІМ

Сенен хабар жеткізді құстар бүгін,
Ынтызармын, қаламас ұшқанды кім.
Ұмытуға бекіндім..
тағы міне,
Күрмеуге келмей қойды қысқа жібім.

Ұмытуға ғажайып күйімді әлгі,
Шимай көңіл аңсаумен шиырланды.
Қолын бұлғап барады біз күткен бақ,
Кетпейді дейді ғой жұртбұйырғанды...

Мен есімнен адасып барам-ау шын,
Тірімін ғой, өзің де бар адамсың.
Ұмытамын!
қайғы-мұң бәрі кетсін,
Саған деген Сағыныш ғана қалсын.

Құс секілді ұшудан үмітті боп,
Жерде соғу қиынын біліп Жүрек.
Сезім жібін амалсыз үздім қазір,
– Ұмыттым.. Ұмыттым, – деп.

САУАЛ

Көктемді күтем дегенше,
Қой қоздап кетті дегейсің.
Өртеніп бітем дегенше,
Ой маздап кетті дегейсің.

Суықтан тоңдым дегенше,
Жаурады жаным дегейсің.
Жалғанға сендім дегенше,
Алдады бәрі дегейсің.

Өртеніп біттім дегенің –
Болмады сенер ешкімің.
Көктемді күттім дегенің –
Көрдің ғой оны кешқұрым.

Жалғанға сендім деген үн,
(Сен емес болсаң, кім деймін...)
– Не дейсің бұған, Өлеңім?!
– Білмеймін!

ӨЗІМЕ

Білемін, білем: албырт сезімің
бастады сені бұл жолға,
Жалғыз қалғанда жаныңның даусын
тыңда онда!
Өзің орнатқан түнекке жарық болатын,
бар шығар біреу, баз кешіп кетпе
біржола.

Жамай бермеші жүрегіңе де текке мұң,
Жолы болсын кеткеннің!
Күтпеген жерден қуантса-дағы біруақ,
Өмір бұл – өмір,
оны ертегі деп па едің?!

Өзге жанармен ғаламға қарап көр,
еркем,
Қасыңнан тіпті табылмай қалса
көлеңкең.

Жеріндің бүгін сезімнің сатқындығынан,
Ұмытыларын білмедің бірақ сен ертең.

СЕН

Тірегі-мұң, көргенімнің:
шаттығымның, күлкімнің.
Естілмеп ед жерден үнім,
Аспан жақтан күрсіндің.

Ойым-ойран, күйреп көңіл,
Бақ достасып сорыммен.
Құлауды да үйретті өмір,
Жыламастай болып ем.

Өткеніме тақпай мін көп,
Тарап тұрмын кекілін.
Сені тағы ақтаймын деп,
Өлеңіңді оқыдым.

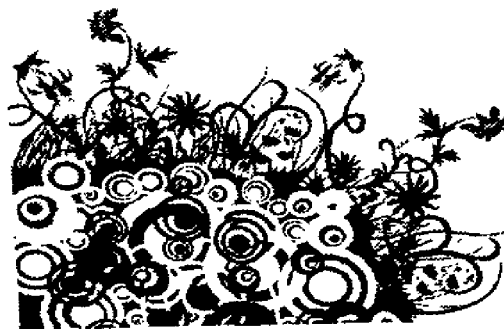
Дұрыс болар ұғысқаным,
Күтіп жүрмін күнді ұлы.
Көңілімнің хрусталін,
Сатқындығың сындырды.

Ұмытамын, жоқ кедергі,
Сүйетінім – бар кінәм.
Жерден іздеп Көкке жолды,
Қиялыммен қаңғырам.

Менің мұнда көрерімнің-
Бәрі жалған, соны ұқтым.
Саған жазған Өлеңімнің,
Киесінен қорықтым.

Жерге мені қалдырдың да,
Аспан жақтан күрсіндің.
Өзіңді емес, барлығын да,
Ұмыттырған кімсің,
Кім?

СЫНЫҚ СЕЗІМ

Беймезгіл тарқатқасын бақ бұрымын,
Күлі де көкке ұшты шаттығымның.
Сен жайлы қаламымның ақиқаты,
Жас болып жанарымнан ақты бүгін.

Екеуміз екі бөлек самғау үшін,
Қош айтыстық тыңдамай жан дауысын.
Осылай болғаны да дұрыс шығар,
Өлеңді өкінішке малмау үшін.

Сыңары бар сырына сай бәрінің,
Үзбей жүр ғой үміттің Ай да жібін.
Әттең-ай, көрсең өзің сағыныштан,
Әр күнімнің түнекке айналуын.

Қатар ұшу көгіне бұйырмаған,
Сірә, мен көңілімнің күйін бағам.
Менің жалғыз қанатым сынғандықтан,
Енді сенсіз қалықтау қиын маған.

УӘДЕ

Әлеміңе бұғаулайын дедің бе,
Тұңығымды лайлайын дедің бе,
Көз алдымда бағы болып басқаның,
Ұлпа сынды қылаулайын дедің бе?

Ақ жанымды қаралайын дедің бе,
Таңдауыңды саралайын дедің бе,
Жапан түзде мені жалғыз қалдырып,
Артыңа бір қарамайын дедің бе?

Шырағымды өшірейін дедің бе,
Сағынбаймын деші, дейін дедің бе,
Тағдырымды жырыма да сыймаған,
Көкірегіңе көшірейін дедің бе?

Шат күлкіге зар қылайын дедің бе,
Кеңістікті тар қылайын дедің бе,
Пенделіктен әркез биік тұратын
Көңілімді қалдырайын дедің бе?

Көз алдына тұнады айдын дедің бе,
Хал-жайын да сұрамаймын дедің бе,
Жаспен ағып кетпеу үшін сел-Сезім,
Енді ешқашан жыламаймын дедім мен!

МУЗАҒА НАЗ

Бес күндікті бос өткізу шаттық деп,
Жүргендерге алтыншы күн – төреші.
Өлеңі емес даңқы жайлы дақпырт көп,
Сол қырттардың жолы болғыш
неге осы?!

Жарамсақтау жалғанға айтып
ШЫНДЫҒЫН,

Сенен ұзақ сүреді олар өмірді.
Шайыр үшін кесілді де кіндігің,
Өлең деумен соңғы қаның төгілді.

Момын мұңды асқақ жырға балайды Ар,
Аңсар болып тіл қатады маңайға.
Мың ұйқыны бұзған сендік өр ойлар,
Жалғыз жырға айналуы оңай ма?

Жауап іздеп жұмбағыма күледі Ес,
Ғазалымды жұбатады сия көк.
Ақылдыға қайғы алдыру-түк емес,
Ақымақты ойландыру- қиямет!

ӨКІНІШ

Құштарлық пен қос өрлік болып егіз,
Шыға алмасақ сезімнің көгіне біз,
Саған берік байланған жырымды емес
Құлындай жүрегімді желіден үз.

«Естеліктер қалады-ау енді ескіріп»,
Оңашада мұңайма сен кешкілік.
Мені ойдың тағынан құлатам деп,
Түнгі сырың қалмасын желге естіліп.

Ащы өмірді жіберген сүйікті ғып,
сезім үшін самғайды биікке үміт.
Сүймеу деген сөз емес, –
Өткеніңді
ұмытуға тырысу, сүйіп тұрып.

Құлазыған көңілге көктем керек,
Жалғыз өте алмайтын өткелдер көп.
Бәрін-бәрін ұғарсың інкәрлігің,
Өкініштің шанағын шерткенде кеп.

СЫР

О, құрдас, біздің жүректе,
Он жеті Көктем құрады.
Кіршіксіз аппақ тілекпен,
Арманды қудық туғалы.

Сәруәр шуақ тағы да,
Айналып бізге келмейді.
Жаңбыр жауғанда жаныма,
Бір өксік маза бермейді.

Қимасым едің аяулы,
Сақтаған сәби шағымды.
Бір үміт бүгін ояңды,
Өткенін ол да сағынды.

Құрдасыңа айтшы бір емін,
Шоқ па бұл, әлде от па еді?
Өртеді неге жүрегін,
Он сегізінші көктемі.

КҮЗ-КӨҢІЛДІҢ КҮЙЛЕРІ

I

Қоңыр Күз, қош келдің,
Қош келдің, қастерлім!
Қат-қабат қайғысын,
Қайтерміз басқа елдің?!

Барыңа сенгенмін,
Сеніммен емделдім.
Саябақ саялап,
мен кеттім –
сен келдің.

Недіктен кеш келдің,
Өзіңсіз не істермін?!
Толағай тағдырға
Келмей жүр дес бергім.

Көзімнен көшкен мұң,
Өзіңе лескен күн.
Куәсі өзіңсің-
Жабырқау кештердің...

Қош келдің, қастерлім!

II

Саябақ...
күйім болмай түк,
Отырмын біздің әнді айтып.
Сағынышым ғой жіберген –
Жапырақтарды сарғайтып.

Күйбең тірліктен тыс қалдым,
Сен жаққа көңілім құштар тым.
Мұңымды жазып ұшырдым,
Қанаттарына құстардың.

Жасынға қарсы бұлқынып,
Жауа ғой, қане, бұлт-үміт.
Күдік пен күмән көбейіп,
Жалғыздық отыр күрсініп.

Демесең әуен құбылған,
Сол ән ғой,
біздің бұрынғы ән.
Жапырақ тағы үзілді,
Үзілді – салқындығыңнан.

III

Көк пен Жерді күңіrentіп,
Сіз келді ме деп қалдым.

Сол баяғы Мұңын ертіп,
Сіз келді ме деп қалдым.

Сағыныш кеп есік қақты,
Сіз келді ме деп қалдым.

Мың Мұң менен кетіп қапты,
Сіз келді ме деп қалдым.

Аспан жақтан арман түстім,
Сіз келді ме деп қалдым.

Бұрынғыдай алданғышпын-
Сіз келді ме деп қалдым.

Күз келіпті бұл өмірге,
Сіз келді ме деп қалдым.

Күз келіпті – Жүрегіме,
Сіз келді ме деп қалдым.

ҰМЫТУ

Шегі жоқ ойлар қонақтап санама небір,
Теңізін аңсап шарқ ұрды шағала-көңіл.
Қашықтықты да елемей, келмейсің неге,
Қиялмен барып қайтамын саған әйтеуір.

Сағыныш деген – өнер ғой мүсіндей білсең,
(Осының бәрі ұмытпау үшін дейсің бе?)
Көзден кетсең де, көңілден кетпей
жүргенің
Тынышымды алды..
Әй, бірақ, түсінбейсің сен!

Сезімнен бөлек маған шын өкпелі
екен кім,
Өзіңнен өзге тірегім жоқ деп өтермін.
Жадыңнан мәңгі өзімді өшіртіп алып,
Өкінішімнің тостағын көкке көтердім.

СЕНІМ

Жұмекенше

Менің жайым бола қоймас елге мұң,
Сәттерім көп сезімге еріп сүрінген.
Жалған атты ақиқаттан түңілгем,
Жерледі кеп үмітімді сенгенім.
Тұңғыш рет өмір сүрдім бүгін мен-
Ақтамай-ақ сені сыпсың сөздерден
Қалай жылдам өзгергем?
Қол ұстасып кетіп барам шыныммен.
Ұға аламын жанның сырын кез келген,
Қазір көрген көшеден.
Диуана ғып жібере ме осы Өлең?
(өз-өзіңнен безгенмен...)
Мүлде басқа адам едім бұрын мен,
Ғажайыпқа сенетінмін өлердей,
Сол сенімім өлмесе екен мен өлмей!
Сүйгендіктен сені осы түріммен-
Сағынышым бермесін деп тереңдей,
Сәл жымиып тілейінші саған бақ,

О, несіне қарай бердім алаңдап,
Артымнан сен келердей ?

ЖҮРЕК

Қатал мезгіл өзгерткен ұстанымын,
Күз-гүлінің ғұмыры қысқа, күнім.
Қоштасқанда тек үнсіз кете бардым,
Қажеті болмағасын тіс жарудың.

Қашықтадың...
Сиқырың бар-ау сенің,
Шарпыды кеп кеудемді алау-сезім.
Ұмыттың ғой әйтпесе жанарыма,
Ең соңғы рет, соңғы рет қараушы едің.

Кім ұмытса күнәсі басымырақ,
Қимастықтың басыма тасы құлап,
Өсегі көп, сөзі көп бұл ғаламнан,
Жүрегімді мен жүрмін жасырып ап.

Жүрек-кеме, сезім-жел, сана-желкен,
Іздеп сені шалғайға барам ертең.
Өзіңді аңсап бұлқынған мына жүрек,
Келсең егер кілт тоқтап қалар ма екен?!

СЕНІҢ КҮНІҢ

Көктемнің бір күні бар,
Ерте келер өзінен.
Сирень-гүлдің бүршігін әр,
Сырласымдай сезінем.

Мен ол күні шаттанамын,
Жүрегіммен ән салам.
Шұғыламмен мақтанамын,
Көктемімді қарсы алам.

Төгілердей шуақ көктен,
Менің ерек күнімде.
Көп күттіріп бірақ көктем,
Келеді ғой түбінде.

Ойламайтын болып алдым,
Безбүйрекпін көптен мен.
Жақын шығар жолығар күн,
Келуші ең ғой көктеммен.

Жүгі ауыр, көші мұңды,
Көңілдегі арбамның.
Сен келер деп осы күнді
Тек өзіңе арнадым!

САҒАН

Жүрегімнен сұрадым да кешірім,
құлыптадым есігін.
Мен өлсем де жыр боп лүпіл қағатын,
Қалды онда мәңгі сенің есімің.

Жақын санап жатты да мен жаңылдым,
Іштегіңнің ұғар дейсің бәрін кім?
Есіміңді ән еткісі келген құс,
Сығалап жүр терезесін жанымның.

Не істей алам тұншықтырса ауа-мұң,
Өртейін бе өмірімнің парағын.
Жүрегімнің сүйенері сен ғана,
Мен де оған бөтен болып барамын.

Көктен түссе ел көрмеген құдірет,
Жыр оқырмын ақырғы рет, бір рет.
Жүректегі есіміңді ерінім
Ежіктеген күні кеп...

Егілме!

МЕНИҢ ЖЫРЫМ

Иығына жыр қонды сезімімнің,
Сәуле-сәлем жолдайды өзі Күннің.
Қаламымды матырып қара түнге,
Ақ қағазды мен талай мезі қылдым.

Жырым менің жаныммен егіз білем,
Толқындары тулаған теңіз білем.
Жаратушы жаратса сені қалай,
Өлеңім де жаралған ең ізгіден.

Мейлі өмір өкінтсін, әурелесін,
Асып келем сан қырын, сан белесін.
Жүрекке сен, сүй соның нұсқағанын,
Осы менің айтатын бар кеңесім.

Ойларымның отауы, үйі – күмән,
Үміт күліп қояды миығынан.
Сипап тұрмын шошытып алмайын деп,
Сезімімнің жыр қонған иығынан.

БЕЛГІСІЗ ҚАЛАДА

Үнсіздікпен жан дертімді емдегем,
Мені сендей ұға алмайды енді өлең.
Өзім сынды адам едің өмірден,
Ақ қанатты періштені көрмеген.

Бақтың өзі жамылып ап сор атын,
Құсы да жоқ кешігіп кеп қонатын.
Сенбеймін мен ғажайыпқа сондықтан-
Жүрегімнің қанаты аппақ болатын.

Тағдырым бар қойылымдай көп көрім,
ұшырдым да көңілімнің кептерін.
Саған ғана тұрдым сонда парақтап,
Құпиялы ғұмырымның дәптерін.

Біздікі рас жеке шаттық, жеке мұң,
Бүгін мен де бұл қаладан кетемін.
Бар күнәнің сүйіспеуге міндетті,
Бастамасы болды ма екен екі ерін?!

МОЙЫНДАУ

Асаулау шығар тағдырым,
Өзім де момын емеспін.
Айтар ем бүкпей барлығын,
Түсінбейді, әттең, мені ешкім.

Ақылы жетпей Айдың да,
Жүр ұқпай әлі жұлдыздар.
Шұғыла сынды қайғым да,
Шаттығым шалыс түнгі ызғар.

Жазмыш жолына көніп құр,
Беттеп барамын елсізге.
Жүрегің сенің соғып тұр,
Өмірің ғажап менсіз де.

Сырқатым-өлең, түсі апшақ,
Сен білсең, қане, айт емін.
Қасіретімді құшақтап,
Кете берем бе қайтемін?!

Асаулау шығар тағдырым,
Өзім де момын емес ем.
Иесі Көкте бар жырдың –
Жерде мен жазды демесең.

МАЗМҰНЫ

Ақ бата	3
Кездесу	5
Аспантауға арнау	7
Ақын	8
Гүл	9
Кешірім	11
Жоқтау	12
Кегенім – менің өлеңім	14
Мұнара	15
Тағдыр	17
Жаңа жыл	18
Көктем	20
Мәскеуден хат	21
Топырақ	23
Өлең	24
Өмір	25
Балалық	27
Көрермен	29
Жауапсыз смс	30
Сый	31
Ән	32
Көгершін	33
Шешім	34
Бөтен	36
Оның монологы	37
Бір қыз жайлы жыр	38

Оралу.....	40
«Он жетіде жұрттың бәрі ақымақ...»	41
Таңғы сыр	42
Жолда	43
Әмір	44
Жауап.....	45
Сезім.....	47
Сауал.....	48
Өзіме.....	49
Сен.....	50
Сынық сезім.....	52
Уәде	53
Музаға наз.....	54
Өкініш	55
Сыр	56
Күз-көңілдің күйлері.....	57
Ұмыту	60
Сенім	61
Үміт	62
Жүрек	63
Сенің күнің	64
Соңғы сөз	65
Саған.....	66
Менің жырым	67
Белгісіз қалада.....	68
Мойындау.....	69

ӘЛИЯ ІҢКӘРБЕК

ТӘҢІРТАУ

Редакторы: Ә.Оспан

Корректоры: А.Төленді

Беттеуші дизайнер: А.Бақбергенқызы

Техникалық редакторы: Н.Сүйеубекұлы

ИБ № 171

Басуға 11.05.2015 ж. қол қойылды.

Пішімі 60x100 ¹/₁₆. Офсеттік басылым.

Қаріп түрі «Palatino Linotype KZ».

Көлемі 4,5 шартты баспа табақ.

Таралымы 1000 дана.

Тапсырыс № 171

«ҚАЗАқпарат» баспа корпорациясының баспаханасы

Әлия Іңкәрбек 1997 жылы Алматы облысы, Райымбек ауданында дүниеге келген. Республикалық жыр мұшайраларының жүлдегері. ХҮІІ Халықаралық «Шабыт» фестивалінің Ф. Оңғарсынова атындағы арнайы жүлдесінің иегері.

